

Beslissing Klachtencommissie Reinier van Arkel naar aanleiding van de klacht van de heer X

De Klachtencommissie heeft het navolgende overwogen en beslist naar aanleiding van de klacht d.d. 7 mei 2020 van de heer X

1. De stukken

De Klachtencommissie heeft kennis genomen van:

- Nr. 1 Klachtbrief
- Nr. 2 Aanvraag voorbereiding verzoekschrift
- Nr. 3 Aanwijzen GD door OvJ
- Nr. 4 Behandelplan ingevolge WGBO
- Nr. 5 Beschikking rechtbank
- Nr. 6 Bijlage brief GD verplichte zorg
- Nr. 7 Brief OvJ voorbereiding ZM
- Nr. 8 Complete set bevindingen
- Nr. 9 Decursusrapportage
- Nr. 10 Intakeformulier
- Nr. 11 Medicatie
- Nr. 12 Medische verklaring
- Nr. 13 OM positief besluit
- Nr. 14 Ondertekende brief gd verplichte zorg
- Nr. 15 Ondertekende brief ZV verplichte zorg
- Nr. 16 RH crisis huisarts
- Nr. 17 Screening
- Nr. 18 Verpleegplan
- Nr. 19 Zorgplan
- Nr. 20 Verweerschrift

2. Behandeling van de klacht

Het klaagschrift van klager is behandeld tijdens een telefonische videohoorzitting op 18 mei 2020, waarbij de volgende personen aanwezig waren:

De Klachtencommissie:

- voorzitter
- secretaris
- psychiater GGZ Oost Brabant

Klager:

- de heer X
- begeleider
- advocaat

De verweerders:

- psychiater, verweerder A, namens behandelend psychiater
- psychiater i.o., verweerder B

3. De klacht

De klacht van klager kan als volgt worden samengevat.

De klacht richt zich in de eerste plaats tegen het feit dat klager tegen zijn wil, op basis van een zorgmachtiging, is opgenomen op de HIC van Reinier van Arkel. Daarnaast is de klacht gericht tegen de beslissing van 22 april 2020 van de behandelaar, beklagde, om verplichte zorg te gaan verlenen in de vorm van medicatie.

4. De ontvankelijkheid van de klacht

Met betrekking tot de eerste klacht, die gericht is tegen het feit dat klager op grond van een zorgmachtiging verplicht is opgenomen op de HIC van Reinier van Arkel, is klager niet ontvankelijk. De beslissing om een zorgmachtiging af te geven die leidt tot een verplichte opname is een beslissing van de Rechtbank waar de klachtencommissie geen invloed op heeft.

De tweede klacht is gericht tegen gedragingen die vallen onder de Wet Verplichte GGZ. Ingevolge artikel 1 onder b. van het reglement van de Klachtencommissie heeft deze tot taak om de klachten te behandelen die worden ingediend op grond van genoemde wet. De klacht is schriftelijk en op de juiste wijze ingediend. De klacht is daarom ontvankelijk.

5. De behandeling van de klacht

De voorzitter heet de aanwezigen welkom, stelt de leden van de klachtencommissie voor en legt kort de procedure uit. Omdat deze zitting wordt gehouden door middel van videobellen zijn niet alle leden van de commissie hierbij aanwezig. De leden van de commissie die niet aanwezig zijn hebben de stukken ontvangen en zullen na afloop van de zitting geïnformeerd worden zodat de beslissing op de klacht genomen wordt door de voltallige klachtencommissie.

5.1 De behandeling van de klacht

Voorzitter geeft aan dat mensen in de omgeving van klager, waaronder zijn ouders en de huisarts, zich zorgen maken om hem. De Officier van Justitie heeft vervolgens een zorgmachtiging aan- gevraagd en de Rechtbank heeft besloten deze zorgmachtiging te verlenen. Dat betekent dat er een geldige reden is voor de opname van klager bij Reinier van Arkel. Dit is een gegeven. De klacht die nu behandeld zal worden is gericht tegen het besluit van de behandelaar, beklagde, om verplichte zorg te gaan verlenen in de vorm van medicatie. De redenering van de behandelaar is, dat er op de afdeling weliswaar geen sprake is van gevaar maar dat er wel degelijk sprake is van een psychotisch toestandsbeeld dat in de thuissituatie leidt tot zelfverwaarlozing en maatschappelijke teloorgang. Behandeling met anti psychotische medicatie is daarom volgens de behandelaar nodig om klager weer zelfstandig in de thuissituatie te laten functioneren.

Klager geeft aan, dat hij van mening is dat hij een psychisch gezond mens is, dat hij zich op de afdeling keurig gedraagt en dat er daarom geen enkele reden is om hem medicatie toe te dienen. Ik ben op geen enkele manier psychotisch, aldus klager.

Voorzitter geeft aan dat uit het dossier en de verleende zorgmachtiging blijkt, dat bij klager sprake is van achterdocht en angst en dat hij daarom camera's in zijn woning heeft geïnstalleerd en potten op de deuren heeft gezet. Verweerder A voegt hier aan toe dat klager denkt dat er mensen op hem afgestuurd worden om hem te verkrachten of vermoorden; ook denkt hij dat hij kan praten met overleden vrienden.

Klager geeft aan dat hij een pot op de deur heeft gezet omdat zijn vader bij hem inbreekt. Hij heeft geen toestemming om in mijn huis te komen. Verder heb ik geen geld om mijn huis te beveiligen en heb ik geen geld voor goede sloten. Daarom heb ik – voor een korte periode - camera's opgehangen Dit is omdat men zonder mijn toestemming binnen komt. Mijn vader is alleen welkom op afspraak. De overige beweringen zijn volgens klager niet waar.

Voorzitter vraagt naar de relatie van klager met zijn ouders en broer. De relatie met ouders is niet goed, maar de relatie met broer is zeker niet slecht, aldus klager. Hij geeft aan dat hij geen woede voelt jegens zijn familie, maar dat wat zij beweren niet waar is. Het is belachelijk wat er nu geschreven wordt.

Verweerders zijn op basis van het bij klager waargenomen gedrag van oordeel dat er sprake is van een psychotisch toestandsbeeld dat alleen doorbroken kan worden met behulp van antipsychotica.

Voorzitter vraagt of het accepteren van antipsychotica een voorwaarde is om weer naar huis te kunnen.

Hierop wordt door verweerders bevestigend geantwoord. Hierdoor zal het ernstig nadeel, o.m. bestaande uit zelfverwaarlozing en maatschappelijke teloorgang, weggenomen worden. Bevestigd wordt nogmaals dat klager zich op de afdeling goed gedraagt. Het vermoeden bestaat ook dat hij niet het achterste van zijn tong laat zien uit angst nog langer opgenomen te moeten blijven. Meerdere malen is getracht om olanzapine oraal en op vrijwillige basis aan klager aan te bieden.

den. Dit heeft hij consequent geweigerd. Daarom is nu het besluit genomen om verplichte zorg in de vorm van medicatie te gaan verlenen.

Op de vraag of hij de brief gekregen heeft waarin het besluit van de behandelaar gemotiveerd wordt aangegeven om over te gaan tot verplichte medicatie, geeft klager aan dat hij deze niet ontvangen heeft. De betreffende brief d.d. 1 mei 2020 is er wel. Deze is gericht aan de geneesheer-directeur die de brief als bijlage bij haar eigen brief aan klager, over de rechten die hij heeft in het kader van de voorgenomen verplichte zorg, aan klager heeft toegezonden. Uit het dossier blijkt, dat klager deze brieven ook ontvangen heeft.

Advocaat geeft aan dat in de brief de specificatie van de voorgenomen medicatie ontbreekt. Ook is er op de afdeling geen psychotisch toestandbeeld geconstateerd. Verweerder A geeft aan dat er wel degelijk een psychotisch beeld is geconstateerd, maar niet zo erg als in de thuissituatie. Klager heeft geen ziektebesef maar komt achterdochtig over en zoekt achter veel zaken iets. Dit is niet zo uitgesproken als in de thuissituatie, maar het psychotisch toestandbeeld is er wel degelijk.

6. Beslissing

Overweging

De klachtencommissie overweegt dat uitgangspunt in het gezondheidsrecht het zelfbeschikkingsrecht is. Iedere patiënt mag zelf uitmaken of hij een (be)handeling wel of niet wil ondergaan. Uitzonderingen op dit zelfbeschikkingsrecht moeten bij wet geregeld zijn. Klager verblijft bij Reinier van Arkel op grond van een zorgmachtiging. Op de voorgenomen vorm van verplichte zorg, te weten het toedienen van medicatie, zijn de bepalingen ter zake van de Wet Verplichte GGZ van toepassing.

Volgens art. 3.3. van de WVGZ kan verplichte zorg worden verleend indien:

- Het gedrag van een persoon als gevolg van zijn psychische stoornis tot ernstig nadeel leidt;
- Er geen mogelijkheden voor zorg op basis van vrijwilligheid zijn;
- Er voor betrokkene geen minder bezwarende alternatieven met het beoogde effect zijn;
- Het verlenen van verplichte zorg, gelet op het doel van verplichte zorg evenredig is, en
- Redelijkerwijs te verwachten is dat het verlenen van verplichte zorg effectief is.

Omdat verplichte zorg een ingrijpende inbreuk is op het zelfbeschikkingsrecht en op de lichamelijke integriteit van de patiënt, zijn naast de bovengenoemde inhoudelijke waarborgen, ook procedurele eisen in de wet geformuleerd die in acht moeten worden genomen alvorens over te kunnen gaan tot (voortzetting van de) verplichte zorg. Deze procedurele eisen zijn als volgt vastgelegd in art. 8.9 WVGZ:

- De zorgverantwoordelijke heeft zich op de hoogte gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene;
- De zorgverantwoordelijke heeft met betrokkene overleg gevoerd over de voorgenomen beslissing;
- Voor zover de zorgverantwoordelijke geen psychiater is, heeft hij hierover overeenstemming bereikt met de geneesheer-directeur;
- De zorgverantwoordelijke stelt de beslissing tot het verlenen van verplichte zorg op schrift en voorziet deze van een schriftelijke motivering;
- De geneesheer-directeur geeft betrokkene, de vertegenwoordiger en de advocaat een afschrift van deze beslissing en informeert hen over de mogelijkheid een klacht in te dienen en de hulp van de patiënten vertrouwenspersoon of de familievertrouwenspersoon in te roepen;
- De zorgverantwoordelijke legt schriftelijk in het dossier vast of betrokkene tot een redelijke waardering van zijn/haar belangen in staat is en er sprake is van een van de gevaren of risico's als vermeld in art. 8.9 lid 4 onder b WVGZ.

De klachtencommissie toetst de beslissing om over te gaan tot verplichte zorg derhalve aan deze inhoudelijke en procedurele waarborgen. Met betrekking tot de inhoudelijke criteria voor verplichte zorg constateert de commissie het volgende:

- De commissie is op basis van het dossier en op basis van de verklaringen van de behandelaar ter zitting tot de overtuiging gekomen dat bij klager sprake is van een psychotisch toestandsbeeld dat met name in de thuissituatie tot ernstig nadeel leidt voor cliënt;
- Op dit moment zijn er, gezien het ontbreken van ziekte-inzicht geen mogelijkheden voor vrijwillige zorg;
- Door de behandelaar is bij herhaling getracht klager te motiveren voor het op vrijwillige basis accepteren van medicatie. Nu klager van mening blijft dat hij psychisch gezond is en daarom deze medicatie niet nodig heeft, rest geen ander alternatief dan verplichte zorg;
- Gelet op het ernstig nadeel dat voor cliënt voortvloeit uit zijn psychische stoornis, te weten het risico op zelfverwaarlozing en maatschappelijke teloorgang, is de commissie van oordeel dat verplichte medicatie evenredig is;
- Op basis van ervaring is te verwachten dat de gekozen medicatie effectief zal zijn.

De klachtencommissie komt met betrekking tot de formele vereisten voor verplichte zorg tot het volgende oordeel.

- Uit het dossier en de verklaringen ter zitting blijkt dat de zorgverantwoordelijke zich regelmatig en ook specifiek voorafgaande aan de beslissing tot verplichte zorg, op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene en het voornemen om te besluiten tot verplichte zorg ook met klager besproken heeft.
- De zorgverantwoordelijke heeft eveneens overleg gevoerd met de geneesheer-directeur over zijn voorgenomen besluit om tot verplichte zorg over te gaan.
- Klager heeft het schriftelijke en gemotiveerde besluit van de behandelaar ontvangen waarin de onderbouwing van de beslissing over te gaan tot verplichte zorg is weergegeven. In deze brief ontbreekt echter de specificatie van de medicatie en dosering die de behandelaar voornemens is in te zetten als verplichte zorg. Deze specificatie is, op basis van het vereiste om met name de proportionaliteit van de in te zetten verplichte zorg te motiveren, verplicht.
Tevens heeft klager de brief van de geneesheer-directeur ontvangen waarin hij geïnformeerd wordt over de mogelijkheid een klacht in te dienen en de hulp van de PVP of de FVP in te roepen.
- De commissie heeft geconstateerd dat de behandelaar geen expliciete beoordeling van de wilsbekwaamheid van cliënt heeft gedaan, zoals vereist op grond van art. 8.9 lid 4.

Beslissing

Toetsend aan deze beginselen is de klachtencommissie van oordeel dat de klacht van klager ten aanzien van de beslissing van de behandelaar om verplichte zorg te verlenen gegrond is.

De commissie komt tot dit oordeel op grond van de volgende overwegingen:

De bevoegdheid om te besluiten tot verplichte zorg is gelegen in de zorgmachtiging die door de rechter is opgelegd.

De commissie heeft het besluit tot het verlenen van verplichte zorg getoetst aan de inhoudelijke en formele zorgvuldigheidseisen die de wet daar aan stelt, en heeft geconcludeerd dat hieraan niet met betrekking tot alle vereisten voldaan is. Het ontbrekende element hierin is de specificatie en dosering van de voorgenomen verplichte medicatie.

Het feit dat de behandelaar geen expliciete beoordeling van de wilsbekwaamheid van klager heeft gedaan, leidt naar het oordeel van de commissie niet tot de gegrondverklaring van de klacht. Immers, ook wanneer hij wilsbekwaam zou moeten worden geacht ter zake van zijn weigering medicatie te accepteren, is verplichte zorg aan de orde wanneer aan de criteria zoals in wet gesteld voldaan is. Dit laatste is naar het oordeel van de commissie aan de orde zodat de aanwezigheid van een expliciete verklaring met betrekking tot de wilsbekwaamheid geen effect heeft op de rechtmatigheid van de beslissing om tot verplichte zorg over te gaan. De commissie doet wel de aanbeveling om de beoordeling van de wilsbekwaamheid bij beslissingen tot verplichte zorg expliciet te doen en op te nemen in het dossier.

Aanvullend merkt de commissie op, dat wanneer de beslissing om uitvoering te geven aan de in de Zorgmachtiging opgenomen mogelijkheid om dwangmedicatie te verstrekken op de juiste wijze zou zijn genomen,

zij toe zou zijn gekomen aan een inhoudelijke beoordeling of is voldaan aan de overige eisen. De commissie gaat er vanuit, dat zij alsdan tot de conclusie zou zijn gekomen dat dit het geval is, en dat het toedienen van dwangmedicatie noodzakelijk is omdat anders het ernstig nadeel, reden waarom cliënt is opgenomen, niet binnen afzienbare tijd kan worden weggenomen en daarom aangewezen is.

's-Hertogenbosch, 28 mei 2020

voorzitter Klachtencommissie